

ਅਦਾਲਤ ਡੀ. ਫਾਲਸ਼ਾ ਅਤੇ ਆਈ. ਡੀ. ਦੁਆ, ਜੇ. ਜੇ.

ਘਕੀ ਮੱਲ-ਹੁਕਮ ਚੰਦ ਫਰਮ ਹਿੰਦੂ ਜੁਆਇੰਟ ਫੈਮਿਲੀ, ਲੁਧਿਆਣਾ ਅਤੇ ਹੋਰ ... ਮੁਦਾਲੇ/ਅਪੀਲਕਰਤਾ।

ਬਨਾਮ

ਪੰਜਾਬ ਨੈਸ਼ਨਲ ਬੈਂਕ, ਲਿਮਟਿਡ, ਮੁੱਦਈ/ਉੱਤਰਦਾਤਾ.

1950 ਦੀ ਬਕਾਇਦਾ ਪਹਿਲੀ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 36

ਦੀਵਾਨੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਜ਼ਾਬਤਾ (1908 ਦਾ ਐਕਟ 5)—ਆਰਡਰ 30— ਨਿਯਮ 1 ਅਤੇ 4— ਸੰਯੁਕਤ ਹਿੰਦੂ ਪਰਿਵਾਰ ਦੀ ਫਰਮ— ਇੱਕ ਮੈਂਬਰ ਦੀ ਮੌਤ—ਉਸ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਨੁਮਾਇੰਦੇ—ਕੀ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਲਿਆਉਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ—ਕਿਸੇ ਫਰਮ ਵਿਰੁੱਧ ਮੁਕੱਦਮਾ—ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਅਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵ—ਆਰਡਰ 41 ਨਿਯਮ 4—ਫਰਮ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਹੁਕਮ —ਮਰਨ ਦੀ ਅਪੀਲ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਭਾਈਵਾਲਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਵਾਰਸਾਂ ਨੂੰ ਸਮੇਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਲਿਆਂਦਾ ਗਿਆ— ਕਾਨੂੰਨੀ ਵਾਰਸਾਂ ਨੂੰ ਰਾਹਤ-ਕੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ—ਵਿਸਥਾਪਿਤ ਵਿਅਕਤੀ (ਕਰਜ਼ਾ ਅਨੁਕੂਲਨ) ਐਕਟ (LXX 1951)—ਸੈਕਸ਼ਨ 17 ਅਤੇ 49—ਭਾਗ-ਕੀਤੇ ਗਏ ਕਰਜ਼ੇ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ- ਕੀ ਕਰਜ਼ਦਾਰ ਦੁਆਰਾ ਵਸੂਲੀ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ।

ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਦੀਵਾਨੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਜ਼ਾਬਤੇ ਦਾ ਆਰਡਰ 30 ਨਿਯਮ 1 ਮੁੱਦਈ ਨੂੰ ਫਰਮ ਦੇ ਨਾਮ 'ਤੇ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਦੇ ਜਾਂ ਵਧੇਰੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ 'ਤੇ ਮੁਕੱਦਮਾ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਭਾਈਵਾਲਾਂ ਵਜੋਂ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਠਹਿਰਾਉਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਜੇ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਕਾਰੋਬਾਰ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਏ ਗਏ ਨਿਯਮਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਇਹ ਵਿਵਸਥਾ ਸੰਯੁਕਤ ਹਿੰਦੂ ਪਰਿਵਾਰ ਦੀਆਂ ਫਰਮਾਂ 'ਤੇ ਵੀ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਆਰਡਰ 30 ਦੀਵਾਨੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਕੋਡ ਦਾ ਨਿਯਮ 4 ਕਿਸੇ ਸਾਥੀ ਦੀ ਮੌਤ 'ਤੇ ਪੈਦਾ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਹੰਗਾਮੀ ਸਥਿਤੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਵਿਵਸਥਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਿੱਥੇ ਕਿਸੇ ਫਰਮ ਦੇ ਨਾਮ 'ਤੇ ਦੇ ਜਾਂ ਦੇ ਤੋਂ ਵੱਧ ਵਿਅਕਤੀਆਂ 'ਤੇ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਲੰਬਿਤ ਹੋਣ ਦੌਰਾਨ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਇੱਕ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਧਿਰ ਵਜੋਂ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਵਾਰਸਾਂ ਨਾਲ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣਾ ਬਿਲਕੁਲ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਜਿੱਥੇ ਕਿਸੇ ਸੰਯੁਕਤ ਹਿੰਦੂ ਪਰਿਵਾਰਕ ਫਰਮ ਦੇ ਕਿਸੇ ਮੈਂਬਰ ਦੀ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਲੰਬਿਤ ਹੋਣ ਦੌਰਾਨ ਮੌਤ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਉਸ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਵਾਰਸਾਂ ਨੂੰ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਲਿਆਉਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਫਰਮ ਦੀ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਨਜ਼ਰ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਵੱਖਰੀ ਹੋਂਦ ਨਹੀਂ ਹੈ; ਇਹ ਸਿਰਫ ਭਾਈਵਾਲਾਂ ਲਈ ਇੱਕ ਸੰਖੇਪ ਨਾਮ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦੀ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਵਾਂਗ ਕੋਈ ਵੱਖਰੀ ਕਾਨੂੰਨੀ ਇਕਾਈ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਫਰਮ ਦੇ ਨਾਮ 'ਤੇ ਕਿਸੇ ਫਰਮ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਮੁਕੱਦਮਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਇਸਦਾ ਅਸਰ ਬਿਲਕੁਲ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਇਹ ਸਾਰੇ ਭਾਈਵਾਲਾਂ ਦੇ ਨਾਮ 'ਤੇ ਲਿਆਂਦਾ ਗਿਆ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਫਰਮ ਦੇ ਨਾਮ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਸਿਰਫ ਸਾਰੇ ਭਾਈਵਾਲਾਂ ਨੂੰ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਲਿਆਉਣਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਦੀਵਾਨੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਕੋਡ ਦੇ ਆਰਡਰ 30 ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨੂੰ ਸਿਰਫ ਫਰਮ ਦਾ ਗਠਨ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਣ ਲਈ ਇੱਕ ਸੁਵਿਧਾਜਨਕ ਢੰਗ ਵਜੋਂ ਅਪਣਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦੇ ਨਾਮ 'ਤੇ ਇੱਕ ਫਰਮ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਹੁਕਮ ਦਾ ਸਾਰੇ ਭਾਈਵਾਲਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਹੁਕਮ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਪ੍ਰਭਾਵ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਸਿਰਫ ਇਹ ਤੱਥ ਕਿ ਫਰਮ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਹੁਕਮ ਕਿਸੇ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੋ ਆਰਡਰ 30 ਦੇ ਨਿਯਮ 5 ਅਤੇ 6 ਦੇ ਤਹਿਤ ਆਪਣੇ ਨਾਮ 'ਤੇ ਪੇਸ਼ ਹੋਇਆ ਹੈ ਜਾਂ ਜਿਸ ਨੇ ਦਲੀਲਾਂ 'ਤੇ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਇੱਕ ਭਾਈਵਾਲ ਹੈ ਜਾਂ ਜਿਸ ਨੂੰ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਭਾਈਵਾਲ ਵਜੋਂ ਸੇਵਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਪੇਸ਼ ਹੋਣ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਦੀਵਾਨੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਜ਼ਾਬਤਾ ਦੇ ਆਰਡਰ 30 ਦੇ ਨਿਯਮ 4 ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਦੇ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਤ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ।

ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲ ਅਦਾਲਤ ਮ੍ਰਿਤਕ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਵਾਰਸਾਂ ਨੂੰ ਰਾਹਤ ਦੇ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਸਮੇਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਦਾਖਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਕਾਨੂੰਨੀ ਵਾਰਸਾਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਹੁਕਮ ਦੀਵਾਨੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਜ਼ਾਬਤੇ ਦੇ ਆਰਡਰ 41 ਨਿਯਮ 4 ਦੇ ਤਹਿਤ ਸਾਰਿਆਂ ਲਈ ਆਮ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਅੱਗੇ ਵਧਦਾ ਹੈ। ਵਿਸਥਾਪਿਤ ਵਿਅਕਤੀ (ਕਰਜ਼ਾ ਅਨੁਕੂਲਨ) ਐਕਟ, 1951 ਦੀ ਧਾਰਾ 17 ਸਿਰਫ ਇਹ ਕਹਿੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ, ਲੈਣਦਾਰ ਕਰਜ਼ਦਾਰ ਤੋਂ ਉਸ ਕਰਜ਼ੇ ਦੀ ਵਸੂਲੀ ਕਰਨ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ ਜਿਸ ਲਈ ਗਿਰਵੀ ਰੱਖੀ ਜਾਇਦਾਦ ਸੁਰੱਖਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਕਰਜ਼ਦਾਰ ਨੂੰ ਕਰਜ਼ੇ ਦੀ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਂ ਅੰਸ਼ਕ ਅਦਾਇਗੀ ਲਈ ਕੀਤੇ ਗਏ ਭੁਗਤਾਨਾਂ ਦੀ ਵਸੂਲੀ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦਾ। ਦਰਅਸਲ, ਉਕਤ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 49 ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪਿਛਲੇ ਸਾਰੇ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਨੂੰ ਬਚਾਉਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਦੱਸਦੀ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਇਸ ਐਕਟ ਦੇ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਿਸੇ ਵਿਸਥਾਪਿਤ ਕਰਜ਼ਦਾਰ ਨੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਆਪਣੀ ਕਿਸੇ ਦੇਣਦਾਰੀ ਨੂੰ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਹੈ ਜਾਂ ਨਿਭਾਇਆ ਹੈ, ਤਾਂ ਅਜਿਹੇ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਇਸ ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਿਸੇ ਵੀ ਚੀਜ਼ ਨਾਲ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਨਹੀਂ ਹੋਣਗੇ।

ਸ੍ਰੀ ਐਚ.ਡੀ. ਲੁੰਬਾ, ਸਬ-ਜੱਜ ਪਹਿਲੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ, ਲੁਧਿਆਣਾ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਹੁਕਮ ਤੋਂ ਪਹਿਲੀ ਅਪੀਲ, ਮਿਤੀ 31 ਦਸੰਬਰ, 1949, ਮੁੱਦਈ ਨੂੰ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਤੱਕ ਮਹੀਨਾਵਾਰ ਆਰਾਮ ਦੇ ਨਾਲ 31 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਸਾਲਾਨਾ ਵਿਆਜ ਦੇ ਨਾਲ 62,889-6-5 ਰੁਪਏ ਦੀ ਵਸੂਲੀ ਲਈ ਲਾਗਤ ਵਾਲਾ ਹੁਕਮ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨਾ।

ਡੀ.ਕੇ. ਮਹਾਜਨ ਅਤੇ ਐਮ. ਐਲ. ਝੰਗੀ, ਅਪੀਲ ਕਰਤਾਵਾਂ ਲਈ।

ਐਸ.ਐਲ. ਪੁਰੀ ਅਤੇ ਜੀ.ਸੀ. ਮਿੱਤਲ, ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਲਈ।

ਫੈਸਲਾ

ਦੁਆ ਜੇ.

ਪੰਜਾਬ ਨੈਸ਼ਨਲ ਬੈਂਕ ਲਿਮਟਿਡ ਨੇ ਮੈਨੇਜਰ ਰਾਧਾ ਕਿਸ਼ਨ ਰਾਹੀਂ ਲੁਧਿਆਣਾ ਦੇ ਸਾਂਝੇ ਹਿੰਦੂ ਪਰਿਵਾਰ, ਫਰਮ ਮੈਸਰਜ਼ ਘਕੀ ਮੱਲ-ਹੁਕਮ ਚੰਦ ਵਿਰੁੱਧ 62,869-2-5 ਰੁਪਏ ਦੀ ਵਸੂਲੀ ਲਈ ਮੁਕੱਦਮਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਲਾਲਾ ਰਾਧਾ ਕਿਸ਼ਨ, ਲਾਲਾ ਗਿਰਧਾਰੀ ਲਾਈ; ਲਾਲਾ ਸ਼ਾਮ ਲਾਈ, ਲਾਲਾ ਮਦਨ ਲਾਈ ਅਤੇ ਲਾਲਾ ਜਗਦੀਸ਼ ਲਾਈ ਉਕਤ ਸਾਂਝੇ ਹਿੰਦੂ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਹਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਮੁਦਾਲੇ ਵਜੋਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਮੁਦਾਲੇ ਨੰਬਰ 3 ਤੋਂ 6 ਮੁਦਾਲੇ ਨੰਬਰ 2 (ਲਾਲਾ ਰਾਧਾ ਕਿਸ਼ਨ ਦੀ ਮੌਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ) ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਹਨ। ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਮੁੱਦਈ ਪੰਜਾਬ ਨੈਸ਼ਨਲ ਬੈਂਕ, ਲਿਮਟਿਡ, ਲੁਧਿਆਣਾ ਸੀ, ਪਰ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਆਗਿਆ ਨਾਲ, ਪੰਜਾਬ ਨੈਸ਼ਨਲ ਬੈਂਕ ਲਿਮਟਿਡ, ਦਿੱਲੀ ਦਾ ਨਾਮ ਬਦਲ ਕੇ ਮੁੱਦਈ ਵਜੋਂ ਲਿਆ ਗਿਆ।

ਇਹ ਮੁਕੱਦਮਾ 18 ਦਸੰਬਰ, 1945 ਨੂੰ ਕਸੂਰ (ਹੁਣ ਪੱਛਮੀ ਪਾਕਿਸਤਾਨ) ਵਿਖੇ ਮੁਦਾਲਿਆਂ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਨਕਦ ਕ੍ਰੈਡਿਟ ਸਮਝੌਤੇ 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਸੀ। ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੇ ਪੈਰਾ 8 ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਮੁਦਾਲਿਆਂ ਨੇ ਸੰਯੁਕਤ ਹਿੰਦੂ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਵਜੋਂ ਸਾਂਝੇ ਹਿੰਦੂ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਹਿੱਤ ਅਤੇ ਸੰਯੁਕਤ ਹਿੰਦੂ ਪਰਿਵਾਰ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਕਾਰੋਬਾਰ ਦੇ ਲਾਭ ਲਈ ਪੈਸੇ ਉਧਾਰ ਲਏ ਸਨ। ਸਾਰੇ ਮੁਦਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਰਕਮ ਦੇ ਭੁਗਤਾਨ ਲਈ ਸਾਂਝੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਤੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਧਿਰਾਂ ਦੀਆਂ ਦਲੀਲਾਂ 'ਤੇ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ 31 ਦਸੰਬਰ, 1949 ਨੂੰ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਮੁੱਦੇ ਤਿਆਰ ਕੀਤੇ। ਅਧੀਨ ਜੱਜ, ਪਹਿਲੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ, ਲੁਧਿਆਣਾ ਨੇ ਮੁੱਦਈ ਦੇ ਦਾਅਵੇ ਨੂੰ 62,889-2-5 ਰੁਪਏ ਦੀ ਲਾਗਤ ਨਾਲ 3 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਸਾਲਾਨਾ ਵਿਆਜ ਦੇ ਨਾਲ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਤੱਕ ਮਹੀਨਾਵਾਰ ਆਰਾਮ ਦੇ ਨਾਲ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਹੁਕਮ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਫੈਸਲਾ ਦੇਣ ਵਾਲਿਆਂ ਨੇ ਮੌਜੂਦਾ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਹੈ।

ਜਦੋਂ ਇਹ ਕੇਸ 12 ਅਗਸਤ, 1958 ਨੂੰ ਸੁਣਵਾਈ ਲਈ ਆਇਆ, ਤਾਂ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਨੇ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਮੁੱਢਲਾ ਇਤਰਾਜ਼ ਉਠਾਇਆ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਸ੍ਰੀ ਰਾਧਾ ਕਿਸ਼ਨ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਾਨੂੰਨੀ ਨੁਮਾਇੰਦੇ ਨੂੰ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਲਿਆਂਦਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਅਪੀਲ ਖਤਮ ਹੋ ਗਈ ਸੀ। ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਵੱਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਸ੍ਰੀ ਦਯਾ ਕਿਸ਼ਨ ਮਹਾਜਨ ਨੇ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਬਾਰੇ ਆਪਣੀ ਅਣਜਾਣਤਾ ਜ਼ਾਹਰ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਮੁਵੱਕਿਲ ਤੋਂ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਸਮਾਂ ਮੰਗਿਆ। ਮੈਂ ਇੱਥੇ ਇਹ ਦੱਸਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਇਹ ਅਪੀਲ ਸ੍ਰੀ ਐਨਐਲ ਵਢੇਰਾ, ਐਡਵੋਕੇਟ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਸ੍ਰੀ ਦਯਾ ਕਿਸ਼ਨ ਮਹਾਜਨ ਹਾਲ ਹੀ ਵਿੱਚ ਇਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਲੱਗੇ ਹੋਏ ਸਨ। ਮਹਾਜਨ ਨੇ ਆਦੇਸ਼ 22, ਨਿਯਮ 3 ਅਤੇ 10, ਆਰਡਰ 41 ਤਹਿਤ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਦੀਵਾਨੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਜ਼ਾਬਤੇ ਦੇ ਨਿਯਮ 20, ਆਰਡਰ 30, ਨਿਯਮ 1 ਅਤੇ 4 ਅਤੇ ਦੀਵਾਨੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਜ਼ਾਬਤਾ ਦੀ ਧਾਰਾ 151 ਦੇ ਤਹਿਤ ਸ੍ਰੀ ਰਾਧਾ ਕਿਸ਼ਨ ਦੀ ਵਿਧਵਾ ਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਪੁੱਤਰਾਂ ਸਮੇਤ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਵਜੋਂ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਲਿਆਉਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਪੂਰੀ ਨੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਵੱਲੋਂ ਇਸ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਕਿ ਰਾਧਾ ਕਿਸ਼ਨ ਦੀ ਮੌਤ 7 ਜੂਨ, 1955 ਨੂੰ ਹੋਈ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਵਿਧਵਾ ਨੂੰ ਇਸ ਮਕਸਦ ਲਈ ਨਿਰਧਾਰਤ ਸੀਮਾ ਦੀ ਮਿਆਦ ਦੇ ਅੰਦਰ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਲਿਆਂਦਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਿਸ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਅਪੀਲ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਖਤਮ ਹੋ ਗਈ ਹੈ। ਆਪਣੀਆਂ ਦਲੀਲਾਂ ਦੇ ਸਮਰਥਨ ਵਿੱਚ ਉਹ ਹਿੰਦੂ ਔਰਤਾਂ ਦੇ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਐਕਟ 1937 ਦੀ ਧਾਰਾ 3 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਪੇਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪਤੀ ਦੀ ਮੌਤ 'ਤੇ ਪਤਨੀ ਨੂੰ ਉਸਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਵਿੱਚ ਉਹੀ ਵਿਆਜ ਮਿਲਦਾ ਹੈ ਜੋ ਪਤੀ ਨੂੰ ਖੁਦ ਮਿਲਦਾ ਸੀ। ਇਹ ਸੈਕਸ਼ਨ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈ: -

3. (1) ਜਦੋਂ ਦਯਾਭਾਗ ਸਕੂਲ ਆਫ਼ ਹਿੰਦੂ ਲਾਅ ਦੁਆਰਾ ਸੰਚਾਲਿਤ ਕੋਈ ਹਿੰਦੂ ਕੋਈ ਜਾਇਦਾਦ ਛੱਡ ਕੇ ਜਾਇਦਾਦ ਛੱਡ ਕੇ ਮਰ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਹਿੰਦੂ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਸਕੂਲ ਦੁਆਰਾ ਜਾਂ ਰਵਾਇਤੀ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਸ਼ਾਸਨ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਕੋਈ ਹਿੰਦੂ ਵੱਖਰੀ ਜਾਇਦਾਦ ਛੱਡ ਕੇ ਜਾਇਦਾਦ ਵਿੱਚ ਮਰ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਸਦੀ ਵਿਧਵਾ, ਜਾਂ ਜੇ ਉਸ ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਵਿਧਵਾਵਾਂ ਇਕੱਠੀਆਂ ਹਨ, ਤਾਂ ਉਪ-ਧਾਰਾ (3) ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ, ਉਸ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਹੱਕਦਾਰ ਹੋਣਾ ਜਿਸ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਉਹ ਇੱਕ ਪੁੱਤਰ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹਿੱਸੇ ਵਿੱਚ ਅਕਾਲ ਚਲਾਣਾ ਕਰਦਾ ਹੈ:

ਬਸ਼ਰਤ ਕਿ ਪੂਰਵ-ਮ੍ਰਿਤ ਪੁੱਤਰ ਦੀ ਵਿਧਵਾ ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੁੱਤਰ ਦੀ ਵਾਰਸ ਹੋਵੇਗੀ ਜੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪੂਰਵ-ਮ੍ਰਿਤਕ ਪੁੱਤਰ ਦਾ ਕੋਈ ਪੁੱਤਰ ਨਹੀਂ ਬਚਿਆ ਹੈ, ਅਤੇ ਜੇ ਅਜਿਹੇ ਪੂਰਵ-ਮ੍ਰਿਤਕ ਪੁੱਤਰ ਦਾ ਪੁੱਤਰ ਜਾਂ ਪੁੱਤਰ ਬਚਿਆ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹ ਪੁੱਤਰ

ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਵਾਂਗ ਹੀ ਵਾਰਸ ਬਣੇਗੀ: ਬਸ਼ਰਤੇ ਕਿ ਇਹੀ ਵਿਵਸਥਾ ਕਿਸੇ ਪੂਰਵ-ਮ੍ਰਿਤ ਪੁੱਤਰ ਦੇ ਪੂਰਵ-ਮ੍ਰਿਤਕ ਪੁੱਤਰ ਦੀ ਵਿਧਵਾ 'ਤੇ ਵੀ ਲਾਗੂ ਹੋਵੇਗੀ:

(2) ਜਦੋਂ ਦਯਾਭਾਗ ਸਕੂਲ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਹਿੰਦੂ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਸਕੂਲ ਦੁਆਰਾ ਸੰਚਾਲਿਤ ਜਾਂ ਰਵਾਇਤੀ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਸੰਚਾਲਿਤ ਕੋਈ ਹਿੰਦੂ ਆਪਣੀ ਮੌਤ ਦੇ ਸਮੇਂ ਹਿੰਦੂ ਸੰਯੁਕਤ ਪਰਿਵਾਰ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਵਿੱਚ ਦਿਲਚਸਪੀ ਰੱਖਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਸਦੀ ਵਿਧਵਾ, ਉਪ-ਧਾਰਾ (3) ਦੀਆਂ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ, ਜਾਇਦਾਦ ਵਿੱਚ ਉਹੀ ਹਿੱਤ ਰੱਖੇਗੀ ਜੋ ਉਸਦਾ ਖੁਦ ਸੀ।

(3) ਇਸ ਧਾਰਾ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਅਧੀਨ ਕਿਸੇ ਹਿੰਦੂ ਵਿਧਵਾ 'ਤੇ ਵੰਡਿਆ ਗਿਆ ਕੋਈ ਵੀ ਵਿਆਜ ਸੀਮਤ ਵਿਆਜ ਹੋਵੇਗਾ ਜਿਸ ਨੂੰ ਹਿੰਦੂ ਐਰਟ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਵਜੋਂ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਬਸ਼ਰਤੇ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਮਰਦ ਮਾਲਕ ਵਾਂਗ ਵੰਡ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨ ਦਾ ਬਰਾਬਰ ਅਧਿਕਾਰ ਹੋਵੇ।

(4) ਇਸ ਧਾਰਾ ਦੀਆਂ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਕਿਸੇ ਅਜਿਹੀ ਜਾਇਦਾਦ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੋਣਗੀਆਂ ਜੋ ਕਿਸੇ ਰਵਾਇਤੀ ਜਾਂ ਉੱਤਰਾਧਿਕਾਰੀ ਦੇ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਨਿਯਮ ਦੁਆਰਾ ਜਾਂ ਉਸ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਗ੍ਰਾਂਟ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਇਕੋ ਵਾਰਸ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਜਾਇਦਾਦ 'ਤੇ ਆਉਂਦੀ ਹੈ ਜਿਸ 'ਤੇ ਭਾਰਤੀ ਉੱਤਰਾਧਿਕਾਰ ਐਕਟ, 1925 ਲਾਗੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਵਕੀਲ ਦੀ ਦਲੀਲ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਐਕਟ ਦੇ ਤਹਿਤ ਵਿਧਵਾ ਵਾਰਸ ਬਣ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਉਹ ਆਪਣੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਪਤੀ ਦੀ ਕਾਨੂੰਨੀ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧੀ ਬਣ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਸ੍ਰੀ ਰਾਧਾ ਕਿਸ਼ਨ ਦੀ ਮੌਤ 'ਤੇ। ਇਸ ਲਈ, ਜੇ ਅਪੀਲ ਖਤਮ ਨਹੀਂ ਹੋਈ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਸ ਦੀ ਵਿਧਵਾ ਨੂੰ ਅਪੀਲ 'ਤੇ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਉਣ ਲਈ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਲਿਆਂਦਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ। ਉਹ ਇੱਕ ਕਦਮ ਅੱਗੇ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਬੈਂਕ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੁਕਮ ਸੰਯੁਕਤ ਅਤੇ ਕਈ ਹੋਣ ਕਰਕੇ, ਇਸ ਨੂੰ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਸਾਰੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਵਾਰਸਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਨੂੰ ਵੀ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਲਿਆਉਣ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਤਾਂ ਅਜਿਹੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧੀ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਹੁਕਮ ਅੰਤਿਮ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਿਸਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਜੇ ਅਜਿਹੀ ਅਦਾਲਤ ਅਪੀਲ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਦੋ ਅਸੰਤੁਲਿਤ ਹੋਂਦ ਵਿੱਚ ਆਉਣਗੇ ਹੁਕਮ ਜੋ ਇੱਕ ਅਸਧਾਰਨ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਜਨਮ ਦੇਣਗੇ। ਵਕੀਲ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਵਿਰੋਧਾਭਾਸੀ ਅਤੇ ਅਸੰਤੁਲਿਤ ਹੁਕਮ ਪਾਸ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਚਣ ਲਈ, ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਅਪੀਲ ਖਤਮ ਹੋ ਗਈ ਹੈ। ਇਸ ਦਲੀਲ ਦੇ ਸਮਰਥਨ ਵਿੱਚ ਉਸਨੇ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ: ਅਵਧ ਬਿਹਾਰੀ ਪ੍ਰਸਾਦ ਬਨਾਮ ਝਮਨ ਮਥਨ ਅਤੇ ਹੋਰ (1), ਬਿਸ਼ਨ ਨਾਰਾਇਣ ਅਤੇ ਹੋਰ ਵੀ ਓਮ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਅਤੇ ਹੋਰ (2), ਕੇ ਬਾਲਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਪਾਤਰੇ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਸੀ ਬਾਲੂ ਸੁਬੁੱਧੀ ਅਤੇ ਹੋਰ (3), ਅਤੇ ਪੂਰਬੀ ਪੰਜਾਬ ਪ੍ਰਾਂਤ ਬਨਾਮ ਲਾਧੂ ਰਾਮ ਅਤੇ ਹੋਰ (4)।

ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ ਸ੍ਰੀ ਦਯਾ ਕਿਸ਼ਨ ਮਹਾਜਨ ਨੇ ਦੀਵਾਨੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਜ਼ਾਬਤੇ ਦੇ ਆਰਡਰ 30, ਨਿਯਮ 1 ਅਤੇ 4 ਦੀਆਂ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਜਤਾਇਆ ਹੈ। ਆਰਡਰ 30 ਦਾ ਨਿਯਮ 1 ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈ: -

"(1) ਕੋਈ ਵੀ ਦੇ ਜਾਂ ਵਧੇਰੇ ਵਿਅਕਤੀ ਜੋ ਭਾਈਵਾਲਾਂ ਵਜੋਂ ਦਾਅਵਾ ਕਰਦੇ ਹਨ ਜਾਂ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਹਨ ਅਤੇ ਰਾਜਾਂ ਵਿੱਚ ਕਾਰੋਬਾਰ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ, ਉਸ ਫਰਮ (ਜੋ ਕੋਈ ਹੋਵੇ) ਦੇ ਨਾਮ 'ਤੇ ਮੁਕੱਦਮਾ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ ਜਾਂ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਜਿਸ ਦੇ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਕਾਰਨ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਦੇ ਸਮੇਂ ਭਾਈਵਾਲ ਸਨ, ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਵੀ ਧਿਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਨਾਮ ਅਤੇ ਪਤੇ ਦੇ ਬਿਆਨ ਲਈ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਅਰਜ਼ੀ ਦੇ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜੋ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਕਾਰਨਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਦੇ ਸਮੇਂ, ਅਜਿਹੀ ਫਰਮ ਦੇ ਭਾਈਵਾਲਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਤਸਦੀਕ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਸੀ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅਦਾਲਤ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਸਕਦੀ ਹੈ।

ਇਹ ਵਿਵਸਥਾ ਮੁੱਦਈ ਨੂੰ ਫਰਮ ਦੇ ਨਾਮ 'ਤੇ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਦੇ ਜਾਂ ਵਧੇਰੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ 'ਤੇ ਮੁਕੱਦਮਾ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਬਣਾਉਂਦੀ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਭਾਈਵਾਲਾਂ ਵਜੋਂ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਠਹਿਰਾਉਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਜੋ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਕਾਰੋਬਾਰ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਵਿਵਸਥਾ, ਇਸ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਏ ਗਏ ਨਿਯਮਾਂ ਦੁਆਰਾ, ਸੰਯੁਕਤ ਹਿੰਦੂ ਪਰਿਵਾਰ ਦੀਆਂ ਫਰਮਾਂ 'ਤੇ ਵੀ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਦੀਵਾਨੀ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ ਕੋਡ ਦੇ ਆਰਡਰ 30 ਦਾ ਨਿਯਮ 4 ਕਿਸੇ ਸਾਥੀ ਦੀ ਮੌਤ 'ਤੇ ਪੈਦਾ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਸੰਕਟਕਾਲੀਨਤਾ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ। ਇਹ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੜ੍ਹਦਾ ਹੈ: -

4. ਇੰਡੀਅਨ ਕੰਟਰੈਕਟ ਐਕਟ, 1872 ਦੀ ਧਾਰਾ 45 ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਵੀ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਜਿੱਥੇ ਦੇ ਜਾਂ ਦੇ ਤੋਂ ਵੱਧ ਵਿਅਕਤੀ ਉਪਰੋਕਤ ਧਾਰਾਵਾਂ ਤਹਿਤ ਕਿਸੇ ਫਰਮ ਦੇ ਨਾਮ 'ਤੇ ਮੁਕੱਦਮਾ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ ਜਾਂ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾ ਸਕਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਚਾਹੇ ਉਹ ਸੰਸਥਾ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਲੰਬਿਤ ਹੋਣ ਦੌਰਾਨ, ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਧਿਰ ਵਜੋਂ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਵਾਰਸਾਂ ਨਾਲ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ।

ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਜਿੱਥੇ ਕਿਸੇ ਫਰਮ ਦੇ ਨਾਮ 'ਤੇ ਦੇ ਜਾਂ ਦੇ ਤੋਂ ਵੱਧ ਵਿਅਕਤੀਆਂ 'ਤੇ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਲੰਬਿਤ ਹੋਣ ਦੌਰਾਨ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਧਿਰ ਵਜੋਂ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਵਾਰਸਾਂ ਨਾਲ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣਾ ਬਿਲਕੁਲ ਵੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਮੁੱਦਈ-ਬੈਂਕ ਨੇ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੇ ਪੈਰਾ 2 ਵਿੱਚ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੈਸਰਜ਼ ਘਕੀ ਮੱਲ-ਹੁਕਮ ਚੰਦ ਦੀ ਫਰਮ ਇੱਕ ਸੰਯੁਕਤ ਹਿੰਦੂ ਪਰਿਵਾਰਕ ਫਰਮ ਸੀ ਅਤੇ ਬਚਾਓ ਨੰਬਰ 2 ਇਸਦਾ ਮੈਨੇਜਰ ਸੀ ਅਤੇ ਮੁਦਾਲੇ 3

ਤੋਂ 6 ਇਸ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਸਨ। ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੇ ਪੈਰਾ 8 ਵਿੱਚ ਇਹ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਮੁਦਾਲੇਵਾਂ ਨੇ ਸੰਯੁਕਤ ਹਿੰਦੂ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਵਜੋਂ ਪੈਸੇ ਉਧਾਰ ਲਏ ਸਨ

ਹਿੱਤ ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਸੰਯੁਕਤ ਹਿੰਦੂ ਪਰਿਵਾਰ ਅਤੇ ਇਸਦੇ ਕਾਰੋਬਾਰ ਦੇ ਲਾਭ ਲਈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਾਰੇ ਬਚਾਓਕਰਤਾ ਇਸ ਦੇ ਭੁਗਤਾਨ ਲਈ ਸਾਂਝੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਤੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਸਨ। ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੇ ਪੈਰਾ 2 ਨੂੰ ਲਿਖਤੀ ਪਰਿਵਾਰ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਬਿਆਨ ਸਹੀ ਸੀ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੇ ਪੈਰਾ 8 ਦੇ ਜਵਾਬ ਵਿੱਚ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਮੁਦਾਲੇ ਇੱਕ ਸੰਯੁਕਤ ਹਿੰਦੂ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਸਨ। ਫਰਮ ਦੇ ਮੈਨੇਜਰ ਸ੍ਰੀ ਰਾਧਾ ਕਿਸ਼ਨ ਰਾਹੀਂ ਫਰਮ ਦੁਆਰਾ ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਲਿਖਤੀ ਬਿਆਨ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਫਰਮ ਦੇ ਹੋਰ ਸਾਰੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੇ ਵੀ ਇਸ 'ਤੇ ਦਸਤਖਤ ਕੀਤੇ ਸਨ। ਮਹਾਦੂ ਕਾਸ਼ੀਬਾ ਵਰਨੇਕਰ ਬਨਾਮ ਗਜਾਰਾਬਾਈ ਸੰਕਰ ਵਰਨੇਕਰ (1) ਵਿੱਚ, ਇਹ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਆਦੇਸ਼ 30, ਦੀਵਾਨੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਕੋਡ ਦੀਆਂ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਅਪੀਲਾਂ 'ਤੇ ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ ਜਿਵੇਂ ਉਹ ਮੁਕੱਦਮਿਆਂ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਇਸ ਪ੍ਰਸਤਾਵ 'ਤੇ ਵਿਵਾਦ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਸ੍ਰੀ ਦਯਾ ਕਿਸ਼ਨ ਮਹਾਜਨ ਨੇ ਹਰੀ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਫਰਮ ਕਰਮ ਚੰਦ-ਕਾਂਸ਼ੀ ਰਾਮ (2), ਬਾਲ ਕਿਸ਼ਨ ਦਾਸ ਡਾਗਾ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਕਾਨੂੰਨੀ ਲਾਈ (3), ਮਦਨ ਬੀਏਟਰਜ਼, ਲਿਮਟਿਡ ਬਨਾਮ ਰਾਮ ਕਿਸ਼ਨ ਕਪੂਰ ਅਤੇ ਹੋਰ (4), ਫਰਮ ਨੰਦ ਗੋਪਾਲ-ਓਮ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਰਾਹੀਂ ਬਨਾਰਸੀ ਦਾਸ ਬਨਾਮ ਫਰਮ ਮਹਿੰਗਾ ਮੱਲ-ਕਿਸ਼ੋਰੀ ਲਾਈ (5) ਅਤੇ ਚੌਧਰੀ ਆਤਮਾ ਰਾਮ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਮੀਆਂ ਉਮਰ ਅਲੀ (6) ਦਾ ਵੀ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਲਈ ਕਿ ਜਿੱਥੇ ਦੋ ਜਾਂ ਵਧੇਰੇ ਵਿਅਕਤੀ ਫਰਮ ਦੇ ਨਾਮ 'ਤੇ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਉਂਦੇ ਹਨ ਜਾਂ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਤਾਂ ਭਾਈਵਾਲਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਇੱਕ ਦੀ ਮੌਤ 'ਤੇ ਉਸਦੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਵਾਰਸਾਂ ਨੂੰ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਲਿਆਉਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਅਥਾਰਟੀਆਂ ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਨੂੰ ਸ਼ਾਇਦ ਹੀ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਵੱਲੋਂ ਇਸ ਨੂੰ ਰੱਦ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਇਸ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠ ਸਕਦਾ ਹਾਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਨੇ ਨਿਰਭਰਤਾ ਰੱਖੀ ਹੈ। ਅਵਧ ਬਿਹਾਰੀ ਪਰਸਾਦ ਦਾ ਕੇਸ (7) ਸੰਯੁਕਤ ਹਿੰਦੂ ਪਰਿਵਾਰ ਦੀ ਫਰਮ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਉਸ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਸਿਰਫ ਸੰਯੁਕਤ ਹਿੰਦੂ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਮੈਂਬਰਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਸੁਭਾਵਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦੀਵਾਨੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਜ਼ਾਬਤਾ ਦੇ ਨਿਯਮ 30, ਨਿਯਮ 4 ਦੇ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਦਾ ਕੋਈ ਸਵਾਲ ਹੀ ਪੈਦਾ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਬਿਸ਼ਨ ਨਡਰੇਨ ਦੇ ਕੇਸ (1) ਵਿੱਚ, ਦੁਬਾਰਾ ਦੀਵਾਨੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਜ਼ਾਬਤੇ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ 30 ਦੇ ਤਹਿਤ ਕਿਸੇ ਫਰਮ 'ਤੇ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਉਣ ਜਾਂ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਉਣ ਦਾ ਸਵਾਲ ਹੀ ਪੈਦਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਇਹ ਇੱਕ ਅਜਿਹਾ ਕੇਸ ਸੀ ਜਿੱਥੇ ਇੱਕ ਸੰਯੁਕਤ ਹਿੰਦੂ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਇੱਕ ਮੈਂਬਰ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸਦੀ ਵਿਧਵਾ ਅਤੇ ਪੁੱਤਰ ਨੂੰ ਉਸਦਾ

ਕਾਨੂੰਨੀ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਕੇ. ਬਾਲਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਪਾਤਰੇ ਦਾ ਕੇਸ (2) ਵੀ ਸੰਯੁਕਤ ਹਿੰਦੂ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਮੁਦਾਲਿਆਂ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਸੰਯੁਕਤ ਅਤੇ ਕਈ-ਹੁਕਮ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਕੁਦਰਤੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਦੀ ਮੌਤ 'ਤੇ ਉਸਦੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਵਾਰਸਾਂ ਨੂੰ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਲਿਆਂਦਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ। ਪੂਰਬੀ ਪੰਜਾਬ ਪ੍ਰਾਂਤ ਬਨਾਮ ਲਾਧੂ ਰਾਮ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ (3) ਵਿੱਚ ਵੀ ਸੰਯੁਕਤ ਹਿੰਦੂ ਪਰਿਵਾਰ ਦੀ ਫਰਮ ਵੱਲੋਂ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਉਣ ਜਾਂ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਉਣ ਦਾ ਸਵਾਲ ਹੀ ਪੈਦਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਇਹ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਜੇ ਦੋ ਅਸੰਤੁਲਿਤ ਹੁਕਮ ਹੋਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਸ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਨ ਲਈ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਇਸ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਨਾਲ ਸੰਭਵ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੋਈ ਝਗੜਾ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਅਤੇ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਮੈਂ ਇਸ ਨਾਲ ਆਦਰਯੋਗ ਸਹਿਮਤ ਹਾਂ।

ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਹ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ 'ਤੇ ਆਰਡਰ 30, ਨਿਯਮ 4 ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਬਾਰੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਦਲੀਲ ਜ਼ੋਰ ਦਾਰ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।

ਸ੍ਰੀ ਦਯਾ ਕਿਸ਼ਨ ਮਹਾਜਨ ਨੇ ਅੱਗੇ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਕਿ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੀ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਹੁਕਮ ਸਾਰੇ ਫੈਸਲੇ-ਕਰਜ਼ਦਾਰਾਂ ਲਈ ਸਾਂਝੇ ਆਧਾਰਾਂ 'ਤੇ ਅੱਗੇ ਵਧਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮੁਦਾਲੇ ਲਈ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਪੂਰੇ ਹੁਕਮ ਤੋਂ ਅਪੀਲ ਕਰੇ ਅਤੇ ਸਾਰੇ ਮੁਦਾਲਿਆਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਲੈਣ ਲਈ ਅਪੀਲ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਕਰੇ। ਆਰਡਰ 41 ਦੀਆਂ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ, ਕਈ ਮੁਦਾਲਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਇੱਕ 'ਤੇ ਉਸ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ ਜਿਸ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਇੱਕ ਹੁਕਮ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜੇ ਸਾਰਿਆਂ ਲਈ ਸਾਂਝੇ ਆਧਾਰਾਂ 'ਤੇ ਅੱਗੇ ਵਧਦਾ ਹੈ। ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਨੇ ਸਾਨੂੰ ਢੰਡੇ ਖੰਡੇ ਬਨਾਮ ਵਰਮਨ ਬਲਵਾਨੀ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ (1), ਕੇਹਰ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਕੇਹਰ ਸਿੰਘ ਦਾ ਵੀ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਸਮਰਾਟ (2), ਚੂਨੀ ਲਾਈ ਤੁਲਸੀਰਾਮ ਬਨਾਮ ਅਮੀਨ ਚੰਦ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ (3), ਅਤੇ ਮਾਊਂਟ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨਾ ਦੇਈ ਬਨਾਮ ਕੌਸਲ ਵਿੱਚ ਗਵਰਨਰ-ਜਨਰਲ ਅਤੇ ਹੋਰ (4). ਇਹ ਫੈਸਲੇ ਬਿਨਾਂ ਸ਼ੱਕ ਸਿੱਖਿਅਤ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਪਾਰਵਤੀ ਕੁਏਰ ਬਨਾਮ ਐਮ ਐਲ ਕੇਹਤਾਨ (5) ਦਾ ਵੀ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਆਦੇਸ਼ 41, ਨਿਯਮ 4 ਅਤੇ 33, ਦੀਵਾਨੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਜ਼ਾਬਤਾ ਦੀਆਂ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਮੁਦਾਲੇ ਦੂਜੇ ਮੁਦਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਦਖਲ ਦਿੱਤੇ ਬਿਨਾਂ ਅਪੀਲ ਦਾਇਰ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜੇ ਅਪੀਲ ਸਾਰੇ ਮੁਦਾਲਿਆਂ ਲਈ ਸਾਂਝੇ ਆਧਾਰਾਂ 'ਤੇ ਅੱਗੇ ਵਧਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਅਪੀਲ ਅਦਾਲਤ ਇਸ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰ ਸਕਦੀ

ਹੈ, ਗੈਰ-ਅਪੀਲ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਮੁਦਾਲਿਆਂ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਵੀ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਬਦਲਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਉਹ ਅਪੀਲ ਦੇ ਧਿਰ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹਨ।

ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਵੱਲੋਂ ਸ੍ਰੀ ਐਸਐਲ ਪੁਰੀ ਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਕਿ ਆਰਡਰ 41, ਨਿਯਮ 4 ਦੀਆਂ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਆਰਡਰ 22, ਨਿਯਮ 3 ਦੇ ਅਧੀਨ ਹਨ। ਇਸ ਦਲੀਲ ਦੇ ਸਮਰਥਨ ਵਿੱਚ ਉਸਨੇ ਚੂਨੀ ਲਾਈ ਤੁਲਸੀਰਾਮ ਬਨਾਮ ਅਮੀਨ ਚੰਦ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ (3), ਗੁਰਦਿੱਤਾ ਮਾਈ ਨੂੰ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਮੁਹੰਮਦ ਖਾਨ ਅਤੇ ਹੋਰ (6), ਅਤੇ ਖੇਦਾਦ ਮੁੰਡੇਗਰ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਵੀ ਬਾਈ ਜਰਬਾਈ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ (7) 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਹੈ।

ਚੂਨੀ ਲਾਈ ਤੁਲਸੀਰਾਮ ਦਾ ਕੇਸ (3), ਬਿਲਕੁਲ ਵੱਖਰੇ ਤੱਥਾਂ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹੈ। ਉਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਮੁਦਾਲਿਆਂ ਵਿਰੁੱਧ ਮੁਕੱਦਮਾ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਨਾ ਕਿ ਫਰਮ ਦੇ ਨਾਮ 'ਤੇ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਉਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਦਿਖਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਮੁਦਾਲੇਵਾਂ ਦੇ ਹਿੱਤ ਸਾਂਝੇ ਸਨ। ਮੁਕੱਦਮਾ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਆਰਡਰ 30, ਦੀਵਾਨੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਜ਼ਾਬਤਾ ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਤੱਥਾਂ 'ਤੇ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਆਰਡਰ 30 ਦਾ ਨਿਯਮ 4 ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਮੈਨੂੰ ਨਹੀਂ ਲਗਦਾ ਕਿ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਲਈ ਕੋਈ ਮਦਦਗਾਰ ਹੈ। ਗੁਰਦਿੱਤਾ ਮਾਈ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ (1) ਦਾ ਕੇਸ ਵੀ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਲਈ ਕੋਈ ਮਦਦਗਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਉਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲ 7 ਫਰਵਰੀ ਨੂੰ ਸੁਣਵਾਈ ਲਈ ਆਈ ਸੀ। 1925 ਵਿੱਚ, ਜਦੋਂ ਇਸ ਬਾਰੇ ਮੁੱਢਲਾ ਇਤਰਾਜ਼ ਉਠਾਇਆ ਗਿਆ ਕਿ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ, 16 ਅਤੇ 28 ਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਵਾਰਸਾਂ ਨੂੰ ਸੀਮਾ ਦੀ ਮਿਆਦ ਦੇ ਅੰਦਰ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਲਿਆਂਦਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਤਾਂ ਅਪੀਲ ਖਤਮ ਹੋ ਗਈ ਸੀ। ਵਿਦਵਾਨ ਜੱਜਾਂ ਨੇ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਹੁਕਮ ਪਾਸ ਕੀਤੇ:-

"ਮੁਹੰਮਦ ਖਾਨ ਦੇ ਹਲਫਨਾਮੇ ਤੋਂ ਇਹ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਿਸ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਅਪੀਲ ਮੁਸੰਮਤ ਜਲਾਲ ਬੀਬੀ ਅਤੇ ਮੁਹੰਮਦ ਅਕਰਮ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਖਤਮ ਹੋ ਗਈ ਹੈ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮੌਤ 1922 ਵਿੱਚ ਹੋਈ ਸੀ। ਸ੍ਰੀ ਨਾਨਕ ਚੰਦ ਨੇ ਮੁਲਤਵੀ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਤਾਂ ਜੋ ਉਹ ਕਟੌਤੀ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਦੇ ਸਕੇ। ਨਵੀਂ ਤਾਰੀਖ ਯਾਨੀ 3 ਮਾਰਚ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ, ਜੋ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਨੂੰ 50 ਰੁਪਏ ਦੀ ਲਾਗਤ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਰਤ 'ਤੇ ਹੈ।

2 ਮਾਰਚ, 1925 ਨੂੰ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਵਕੀਲ ਨੇ 17 ਫਰਵਰੀ, 1925 ਦੇ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਸਹੀਤਾ ਨੂੰ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਕੋਈ ਕਟੌਤੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਮ੍ਰਿਤਕ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਨੁਮਾਇੰਦੇ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਸਨ ਅਤੇ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਮ ਬਦਲਣ ਲਈ ਰਸਮੀ ਅਰਜ਼ੀ ਦੇਣ ਦੀ

ਜ਼ਰੂਰਤ ਨਹੀਂ ਸੀ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਵਾਰਸਾਂ ਦੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਚਰਿੱਤਰ ਵਿੱਚ। ਜਦੋਂ ਇਹ ਅਪੀਲ 17 ਮਾਰਚ, 1925 ਨੂੰ ਸੁਣਵਾਈ ਲਈ ਆਈ ਤਾਂ ਕੇਸ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਕਰ ਰਹੇ ਬੈਂਚ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਵਕੀਲ ਲਈ 7 ਫਰਵਰੀ, 1925 ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਸਹੀਤਾ 'ਤੇ ਸਵਾਲ ਉਠਾਉਣਾ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਲਾਰਡਸ਼ਿਪ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਮ੍ਰਿਤਕਾਂ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਵਾਰਸਾਂ ਨੂੰ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਲਿਆਉਣ ਲਈ ਇੱਕ ਅਰਜ਼ੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸੀ, ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਇੱਕ ਵੱਖਰੀ ਸਮਰੱਥਾ ਵਿੱਚ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਸਨ। ਇਹ ਆਖਰੀ ਨਿਰੀਖਣ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਸਹੀ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ, ਇਸ ਬਾਰੇ ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਮੈਂ, ਆਪਣੀ ਤਰਫੋਂ, ਇਸ ਸਮੇਂ ਦੀ ਸਲਾਹ ਅਨੁਸਾਰ ਅਤੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ 'ਤੇ ਵਧੇਰੇ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ, ਇਸ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਹੋਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ ਹਾਂ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਆਰਡਰ 30, ਦੀਵਾਨੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਕੋਡ ਦੀਆਂ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ 'ਤੇ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ, ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ, ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਸਲਾਹਕਾਰ ਲਈ ਬਹੁਤੀ ਮਦਦ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ।

ਅਗਲਾ ਅਥਾਰਟੀ ਖੇਦਾਦ ਮੁੰਡੇਗਰ ਅਤੇ ਦੂਜਾ (1), ਬੰਬੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਮੂਲ ਪੱਖ 'ਤੇ ਸਿੰਗਲ ਬੈਂਚ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਹੈ। ਇਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਵੀ ਉਹੀ ਨਜ਼ਰੀਆ ਅਪਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਜੋ ਗੁਰਦਿੱਤਾ ਮਾਈ ਦੇ ਕੇਸ (2) ਵਿੱਚ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਲਾਹੌਰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਗੋਪਾ ਦਾਸ ਬਨਾਮ ਮੁਲ ਚੰਦ (3), ਸਰਦਾਰ ਸ਼ਾਹ ਬਨਾਮ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਸਰਦਾਰ ਬੇਗਨ (4) ਅਤੇ ਆਤਮਾ ਰਾਮ ਬਨਾਮ ਬੰਕੂ ਮਾਈ (5) ਵਿੱਚ ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ ਫੈਸਲੇ ਵੇਖੇ ਅਤੇ ਵੱਖਰੇ ਕੀਤੇ ਸਨ। ਰਿਪੋਰਟ ਕੀਤੇ ਗਏ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਦੁਬਾਰਾ ਆਰਡਰ 30, ਦੀਵਾਨੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਕੋਡ ਦੀਆਂ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਸਵਾਲ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਹ ਮੁਕੱਦਮਾ ਭਾਈਵਾਲੀ ਨੂੰ ਤੋੜਨ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਲੇਖਾ-ਜੋਖਾ ਲਈ ਸੀ, ਅਤੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਇੱਕ ਧਿਰ ਦੀ ਮੌਤ 'ਤੇ ਉਸਦੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਵਾਰਸਾਂ ਨੂੰ ਸੀਮਾ ਦੀ ਮਿਆਦ ਦੇ ਅੰਦਰ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਲਿਆਂਦਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਮੁਕੱਦਮਾ ਖਤਮ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ।

ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਅਧਿਕਾਰੀ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਉਠਾਏ ਗਏ ਨੁਕਤੇ ਨੂੰ ਕੋਈ ਸਮਰਥਨ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦੇ।

ਪੂਰੀ ਨੇ ਅੱਗੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਕਿ ਮੁੱਦਈ-ਬੈਂਕ ਨੇ ਨਾ ਸਿਰਫ ਸੰਯੁਕਤ ਹਿੰਦੂ ਪਰਿਵਾਰ ਦੀ ਫਰਮ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਮੁਕੱਦਮਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਬਲਕਿ ਫਰਮ ਦੇ ਸਾਰੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਵੀ ਸੰਯੁਕਤ ਅਤੇ ਕਈ ਹੁਕਮ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਉਹ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਿਉਂਕਿ ਸ੍ਰੀ ਰਾਧਾ ਕਿਸ਼ਨ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਹੁਕਮ ਵੀ ਉਸਦੀ ਆਪਣੀ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਸਮਰੱਥਾ ਵਿੱਚ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਉਸਦੀ ਮੌਤ 'ਤੇ ਉਸਦੇ ਸਾਰੇ ਵਾਰਸਾਂ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਵਾਰਸਾਂ ਨੂੰ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਲਿਆਂਦਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ; ਇਸ ਲਈ ਵਕੀਲ ਦੀ ਦਲੀਲ ਹੈ ਕਿ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਪੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ

ਜਾ ਸਕਦਾ ਭਾਵੇਂ ਅਜਿਹੇ ਵਾਰਸਾਂ ਜਾਂ ਕਾਨੂੰਨੀ ਵਾਰਸਾਂ ਵਿਚੋਂ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਲਿਆਂਦਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਮੈਂ ਇਸ ਦਲੀਲ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਨਹੀਂ ਹਾਂ। ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਮੁਕੱਦਮਾ ਸੰਯੁਕਤ ਹਿੰਦੂ ਪਰਿਵਾਰ ਦੀ ਫਰਮ ਦੇ ਮੈਨੇਜਰ ਜਾਂ ਕਰਤਾ ਸ੍ਰੀ ਰਾਧਾ ਕਿਸ਼ਨ ਰਾਹੀਂ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ; ਇਹ ਸੱਚ ਹੈ ਕਿ ਸ੍ਰੀ ਰਾਧਾ ਕਿਸ਼ਨ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਚਾਰ ਪੁੱਤਰਾਂ ਨੂੰ ਸੰਯੁਕਤ ਹਿੰਦੂ ਪਰਿਵਾਰਕ ਫਰਮ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਵਜੋਂ ਵੀ ਧਿਰ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਹ ਮੁਕੱਦਮਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸੌਦਿਆਂ 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਸੀ ਜੋ ਮੁਦਾਲੇਵਾਂ ਨੇ ਸੰਯੁਕਤ ਹਿੰਦੂ ਪਰਿਵਾਰ ਫਰਮ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਵਜੋਂ ਮੁੱਦਈ-ਬੈਂਕ ਨਾਲ ਕੀਤੇ ਸਨ ਅਤੇ ਇਹ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਾਂਝੇ ਹਿੰਦੂ ਪਰਿਵਾਰ ਅਤੇ ਇਸਦੇ ਕਾਰੋਬਾਰ ਦੇ ਹਿੱਤ ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਲਾਭ ਲਈ ਸਨ। ਜੇ ਆਰਡਰ 30 ਦੀਵਾਨੀ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ ਕੋਡ ਦੀਆਂ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ, ਸੰਯੁਕਤ ਹਿੰਦੂ ਪਰਿਵਾਰਕ ਫਰਮ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਹ ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਏ ਗਏ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਹਨ, ਤਾਂ ਮੇਰੀ ਰਾਏ ਵਿੱਚ ਇਸ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਨਿਯਮ 4 ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਕਿਸੇ ਭਾਈਵਾਲ ਦੀ ਮੌਤ 'ਤੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਵਾਰਸਾਂ ਅਤੇ ਉੱਤਰਾਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਲਿਆਉਣਾ ਬਿਲਕੁਲ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਫਰਮ ਦੀ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਨਜ਼ਰ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਵੱਖਰੀ ਹੋਂਦ ਨਹੀਂ ਹੈ; ਇਹ ਸਿਰਫ ਭਾਈਵਾਲਾਂ ਲਈ ਇੱਕ ਸੰਖੇਪ ਨਾਮ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦੀ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਵਾਂਗ ਕੋਈ ਵੱਖਰੀ ਕਾਨੂੰਨੀ ਇਕਾਈ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਫਰਮ ਦੇ ਨਾਮ 'ਤੇ ਕਿਸੇ ਫਰਮ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਮੁਕੱਦਮਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਇਸਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਬਿਲਕੁਲ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਇਹ ਸਾਰੇ ਭਾਈਵਾਲਾਂ ਦੇ ਨਾਮ 'ਤੇ ਲਿਆਂਦਾ ਗਿਆ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਫਰਮ ਦੇ ਨਾਮ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਸਿਰਫ ਸਾਰੇ ਭਾਈਵਾਲਾਂ ਨੂੰ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਲਿਆਉਣਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਦੀਵਾਨੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਕੋਡ ਦੇ ਆਰਡਰ 30 ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨੂੰ ਸਿਰਫ ਫਰਮ ਦਾ ਗਠਨ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਣ ਲਈ ਇੱਕ ਸੁਵਿਧਾਜਨਕ ਢੰਗ ਵਜੋਂ ਅਪਣਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦੇ ਨਾਮ 'ਤੇ ਇੱਕ ਫਰਮ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਹੁਕਮ ਦਾ ਉਹੀ ਪ੍ਰਭਾਵ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਸਾਰੇ ਭਾਈਵਾਲਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਹੁਕਮ ਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਸਿਰਫ ਇਹ ਤੱਥ ਕਿ ਫਰਮ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਹੁਕਮ ਕਿਸੇ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੋ ਆਰਡਰ 30 ਦੇ ਨਿਯਮ 5 ਅਤੇ 6 ਦੇ ਤਹਿਤ ਆਪਣੇ ਨਾਮ 'ਤੇ ਪੇਸ਼ ਹੋਇਆ ਹੈ ਜਾਂ ਜਿਸ ਨੇ ਦਲੀਲਾਂ 'ਤੇ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਇੱਕ ਭਾਈਵਾਲ ਹੈ ਜਾਂ ਜਿਸ ਨੂੰ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਭਾਈਵਾਲ ਵਜੋਂ ਸੇਵਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਪੇਸ਼ ਹੋਣ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਮੇਰੀ ਰਾਏ ਵਿੱਚ ਆਰਡਰ 30 ਦੇ ਨਿਯਮ 4 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਤ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਹ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਿਰਫ ਇਹ ਤੱਥ ਕਿ ਸ੍ਰੀ ਰਾਧਾ ਕਿਸ਼ਨ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਵਾਰਸਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਇੱਕ ਹੁਕਮ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ (ਜਿਸ ਪ੍ਰਸ਼ਨ 'ਤੇ ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਰਾਏ ਜ਼ਾਹਰ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ) ਮੈਨੂੰ ਨਹੀਂ ਲਗਦਾ ਕਿ ਇਹ ਕਾਰਕ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਫਰਮ ਨੂੰ ਆਰਡਰ 30 ਦੀਆਂ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਨੂੰ ਸੇਵਾ ਵਿੱਚ ਲਿਆਉਣ ਤੋਂ ਅਯੋਗ ਕਰੇਗਾ, ਦੀਵਾਨੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਕੋਡ ਦਾ ਨਿਯਮ 4. ਇਹ, ਇਸ ਪੜਾਅ 'ਤੇ; ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਸ੍ਰੀ

ਰਾਧਾ ਕਿਸ਼ਨ ਦੀ ਮੌਤ 'ਤੇ ਹਿੰਦੂ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਵੱਡਾ ਪੁੱਤਰ ਆਪਣੇ ਆਪ ਸੰਯੁਕਤ ਹਿੰਦੂ ਪਰਿਵਾਰਕ ਫਰਮ ਦਾ ਮੈਨੇਜਰ ਜਾਂ ਕਰਤਾ ਬਣ ਗਿਆ ਸੀ। ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਇਸ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਸਲਾਹਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਵੀ ਰੱਦ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਹਾਲਾਂਕਿ ਇਕੱਲੇ ਇਸ ਨੁਕਤੇ 'ਤੇ ਫੈਸਲਾ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਵੱਲੋਂ ਉਠਾਏ ਗਏ ਇਤਰਾਜ਼ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਲਈ ਕਾਫ਼ੀ ਹੈ, ਪਰ ਮੈਂ ਆਦੇਸ਼ 41 ਨਿਯਮ 4, ਦੀਵਾਨੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਕੋਡ 'ਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਰੱਖੀ ਗਈ ਉਸਾਰੀ ਬਾਰੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਦੀ ਦਲੀਲ ਨਾਲ ਵੀ ਸਹਿਮਤ ਹਾਂ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਲਈ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਸ੍ਰੀ ਰਾਧਾ ਕਿਸ਼ਨ ਦੀ ਵਿਧਵਾ ਨੂੰ ਰਾਹਤ ਦੇਵੇ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਸਮੇਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਦਾਖਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਪੁੱਤਰਾਂ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਹੁਕਮ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰਿਆਂ ਲਈ ਸਾਂਝੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਅੱਗੇ ਵਧਦਾ ਹੈ।

ਸ੍ਰੀ ਦਯਾ ਕਿਸ਼ਨ ਮਹਾਜਨ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਕਿ ਹਿੰਦੂ ਮਹਿਲਾ ਜਾਇਦਾਦ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਐਕਟ ਲਾਗੂ ਕਰਕੇ ਜੇ ਕੁਝ ਹੋਇਆ ਹੈ ਉਹ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਵਿਧਵਾ ਨੂੰ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਵਾਰਸ ਵਜੋਂ ਉਸਦੇ ਪੁੱਤਰਾਂ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਉਹ ਸਹਿਭਾਗੀ ਦੀ ਮੈਂਬਰ ਨਹੀਂ ਬਣਦੀ, ਬਲਕਿ ਆਪਣੇ ਪੁੱਤਰਾਂ ਵਾਂਗ, ਸੰਯੁਕਤ ਹਿੰਦੂ ਪਰਿਵਾਰ ਦੀ ਮੈਂਬਰ ਬਣ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਜੇ ਸੰਯੁਕਤ ਹਿੰਦੂ ਪਰਿਵਾਰ ਦੀ ਫਰਮ ਨੇ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਅਪੀਲ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਮੈਨੂੰ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸ੍ਰੀ ਰਾਧਾ ਕਿਸ਼ਨ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਵਿਧਵਾ ਨੂੰ ਵੀ ਸੰਯੁਕਤ ਹਿੰਦੂ ਪਰਿਵਾਰਕ ਫਰਮ ਦੇ ਹੋਰ ਮੈਂਬਰਾਂ ਵਾਂਗ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਮੰਨਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਜੇ ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਉਸਦੇ ਪੁੱਤਰਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕੋਈ ਹੋਰ ਨਹੀਂ ਹਨ।

ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰੇ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ, ਮੇਰਾ ਵਿਚਾਰ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲ ਖਤਮ ਨਹੀਂ ਹੋਈ ਹੈ। ਮੈਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ ਸ੍ਰੀ ਰਾਧਾ ਕਿਸ਼ਨ ਦੀ ਵਿਧਵਾ ਨੂੰ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਲਿਆਉਣ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦੇਵਾਂਗਾ।

ਗੁਣਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਉਠਾਇਆ ਗਿਆ ਸਵਾਲ ਬਹੁਤ ਛੋਟਾ ਅਤੇ ਸਰਲ ਹੈ। ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਵਿਸਥਾਪਿਤ ਵਿਅਕਤੀ (ਕਰਜ਼ਾ ਐਡਜਸਟਮੈਂਟ) ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 17 ਤਹਿਤ ਰਾਹਤ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਉਸਨੇ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੇ ਪੈਰਾ 5 ਅਤੇ 6 ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਮੌਕਿਆਂ 'ਤੇ ਮੁਦਾਲੇਵਾਂ ਨੇ ਮੁਦਈ-ਬੈਂਕ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਜਿਣਸਾਂ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਆ ਵਜੋਂ ਗਿਰਵੀ ਰੱਖਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਅਜਿਹੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਮੁੱਦਈ-ਬੈਂਕ ਦੇ ਗੋਦਾਮਾਂ ਵਿੱਚ ਪਈਆਂ ਸਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਮੁੱਦਈ ਦੇ ਸੀਲ ਬੰਦ ਤਾਲੇ ਬੰਨ੍ਹੇ ਹੋਏ ਸਨ ਅਤੇ ਫਿਰਕੂ ਗੜਬੜ ਵਿੱਚ ਕਿਹੜਾ ਸਾਮਾਨ ਲੁੱਟਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਸਨੇ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੇ ਪੈਰਾ 3 ਦਾ ਵੀ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਮੁੱਦਈ ਨੇ ਮੰਨਿਆ ਹੈ ਕਿ ਮੁਦਾਲਿਆਂ ਦਾ ਕਸੂਰ, ਜਿਲ੍ਹਾ ਲਾਹੌਰ ਵਿੱਚ ਆਪਣਾ ਕਾਰੋਬਾਰ ਸੀ ਅਤੇ ਕਸੂਰ ਦੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਜਾਣ ਕਾਰਨ,

ਮੁਦਾਲੇਵਾਂ ਨੇ ਉਥੇ ਆਪਣਾ ਕਾਰੋਬਾਰ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਅਤੇ ਪਿਛਲੇ ਇੱਕ ਸਾਲ ਤੋਂ ਉਹ ਲੁਧਿਆਣਾ ਵਿੱਚ ਰਹਿ ਰਹੇ ਸਨ। ਵਕੀਲ ਵੱਲੋਂ ਬੈਂਕ ਦੇ ਪੀਡਬਲਯੂ 9 ਗੋਦਾਮ ਰੱਖਿਅਕ ਸ਼ਾਮ ਲਾਈ ਦੇ ਸਬੂਤਾਂ ਅਤੇ ਮੁਦਾਲੇ ਸ੍ਰੀ ਗਿਰਧਾਰੀ ਲਾਈ ਦੇ ਬਿਆਨ ਦਾ ਵੀ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਡੀ.ਡਬਲਯੂ. 12 ਇਹ ਦਰਸਾਉਣ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਕਿ ਮੁਦਾਲੇ ਸਾਰੇ ਵਿਸਥਾਪਿਤ ਵਿਅਕਤੀ ਸਨ।

ਵਿਸਥਾਪਿਤ ਵਿਅਕਤੀ (ਕਰਜ਼ਾ ਅਨੁਕੂਲਨ) ਐਕਟ, 10 ਦਸੰਬਰ, 1951 ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਹੋਇਆ। ਮੌਜੂਦਾ ਮੁਕੱਦਮਾ ਨਵੰਬਰ, 1948 ਵਿੱਚ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਫੈਸਲਾ 81 ਦਸੰਬਰ, 1949 ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਹੈ; ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਕਈ ਫੈਸਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਵਿਸਥਾਪਿਤ ਵਿਅਕਤੀ (ਕਰਜ਼ਾ ਅਨੁਕੂਲਨ) ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 17 ਦੀਆਂ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਲਾਗੂ ਹਨ ਅਤੇ ਰਾਹਤ ਇਸ ਐਕਟ ਦੇ ਤਹਿਤ ਇਸ ਮਾਣਯੋਗ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲ ਕਰਨ 'ਤੇ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਭਾਵੇਂ ਇਹ ਐਕਟ ਉਦੋਂ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜਦੋਂ ਮੁਕੱਦਮਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜਾਂ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਵੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਅਪੀਲ 'ਤੇ ਮੁੜ ਸੁਣਵਾਈ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਉਕਤ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 17 ਤਹਿਤ ਇਸ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰ ਧਿਰਾਂ ਨੂੰ ਅਪੀਲ 'ਤੇ ਰਾਹਤ ਦੇ ਸਕਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਦੇਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਸ੍ਰੀ ਪੂਰੀ ਇਹ ਸਵੀਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ ਕਿ 'ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਵਿਸਥਾਪਿਤ ਕਰਜ਼ਦਾਰ ਹਨ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਉਪਰੋਕਤ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 17 ਤਹਿਤ ਰਾਹਤ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰ ਹਨ। ਧਿਰਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਪੂਰਾ ਨਿਆਂ ਕਰਨ ਅਤੇ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਇਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਧਿਰਾਂ ਨੂੰ ਉਠਾਏ ਗਏ ਨੁਕਤੇ 'ਤੇ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਕਰਨ ਦਾ ਮੌਕਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ ਮੈਂ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਤੋਂ ਇਸ ਸਵਾਲ 'ਤੇ ਰਿਪੋਰਟ ਮੰਗਣਾ ਉਚਿਤ, ਨਿਆਂਪੂਰਨ ਅਤੇ ਉਚਿਤ ਸਮਝਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਕੀ ਅਪੀਲਕਰਤਾ 1951 ਦੇ ਵਿਸਥਾਪਿਤ ਵਿਅਕਤੀ (ਕਰਜ਼ਾ ਅਨੁਕੂਲਨ) ਐਕਟ 70 ਦੀ ਧਾਰਾ 2, ਉਪ-ਧਾਰਾ (9) ਦੇ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹੀ ਗਈ ਧਾਰਾ 17 ਦੇ ਅਰਥਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ 'ਵਿਸਥਾਪਿਤ ਕਰਜ਼ਦਾਰ' ਹਨ ਜਾਂ ਨਹੀਂ। ਧਿਰਾਂ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਇਸ ਪ੍ਰਸ਼ਨ 'ਤੇ ਜੋ ਵੀ ਸਬੂਤ ਸਹੀ ਸਮਝਦੀਆਂ ਹਨ, ਉਸ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਕਰਨ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ ਮੈਂ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਉਹ ਉਪਰੋਕਤ ਸਵਾਲ 'ਤੇ ਜੋ ਵੀ ਸਬੂਤ ਪੇਸ਼ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ, ਉਸ ਨੂੰ ਰਿਕਾਰਡ ਕਰੇ ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਰਾਏ ਨਾਲ ਕੇਸ ਦਾ ਰਿਕਾਰਡ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਸੌਂਪੇ। ਦੋਵਾਂ ਧਿਰਾਂ ਨੂੰ 27 ਅਕਤੂਬਰ, 1958 ਨੂੰ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਹੋਣ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ, ਜਦੋਂ ਅਦਾਲਤ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅਗਲੇਰੀ ਕਾਰਵਾਈ ਲਈ ਤਾਰੀਖ ਦੇਵੇਗੀ। ਇਹ ਰਿਪੋਰਟ ਅੱਜ ਤੋਂ ਤਿੰਨ ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। F a l s h a w, J.—ਮੈਂ ਸਹਿਮਤ ਹਾਂ।

ਦੁਆ, ਜੇ.- ਇਹ ਆਦੇਸ਼ ਸਾਡੇ 23 ਸਤੰਬਰ, 1958 ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਪੜ੍ਹਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਦੁਆਰਾ, ਵਿਸਥਾਪਿਤ ਵਿਅਕਤੀ (ਕਰਜ਼ਾ ਅਨੁਕੂਲਨ) ਐਕਟ (1951 ਦਾ ਨੰਬਰ ਐਲਐਕਸਐਕਸ), ਜੋ ਕਿ 10 ਦਸੰਬਰ, 1951 ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਅਸੀਂ ਇਸ ਪ੍ਰਸ਼ਨ 'ਤੇ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਤੋਂ ਰਿਪੋਰਟ ਮੰਗੀ ਸੀ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ 1951 ਦੇ ਵਿਸਥਾਪਿਤ ਵਿਅਕਤੀ (ਕਰਜ਼ਾ ਅਨੁਕੂਲਨ) ਐਕਟ ਨੰਬਰ ਐਲਐਕਸਐਕਸ ਦੀ ਧਾਰਾ 2 (9) ਦੇ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹੀ ਗਈ ਧਾਰਾ 17 ਦੇ ਅਰਥਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ "ਵਿਸਥਾਪਿਤ ਕਰਜ਼ਦਾਰ" ਹਨ ਜਾਂ ਨਹੀਂ। ਵਿਦਵਾਨ ਅਧੀਨ ਜੱਜ ਨੇ ਧਿਰਾਂ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਿੱਚ ਸਬੂਤ ਦਰਜ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਆਪਣੀ ਰਿਪੋਰਟ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਮੁੱਦਈ ਫਰਮ ਦੇ ਸਾਰੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਵਿਸਥਾਪਿਤ ਕਰਜ਼ਦਾਰ ਪਾਇਆ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਨੈਸ਼ਨਲ ਬੈਂਕ ਲਿਮਟਿਡ, ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੇ ਇਸ ਰਿਪੋਰਟ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਇਤਰਾਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਮਰਥਨ ਵਿੱਚ ਸ਼੍ਰੀ ਐਸ ਐਲ ਪੁਰੀ ਨੂੰ ਸੁਣਿਆ ਹੈ। ਉਸਨੇ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਕਰਜ਼ਦਾਰਾਂ-ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਵੱਲੋਂ ਵਿਸਥਾਪਿਤ ਵਿਅਕਤੀ (ਕਰਜ਼ਾ ਅਨੁਕੂਲਨ) ਐਕਟ ਤਹਿਤ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਅਰਜ਼ੀ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਵਿਚਾਰ ਅਧੀਨ ਹੈ ਅਤੇ ਕਿਉਂਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਵਿਸਥਾਪਿਤ ਕਰਜ਼ਦਾਰ ਹੋਣ ਦਾ ਸਵਾਲ 1952 ਤੋਂ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਵਿਚਾਰ ਅਧੀਨ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਜਾਂ ਇਸ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਲਈ ਕਿਸੇ ਦੀਵਾਨੀ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਉਕਤ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ। ਵਕੀਲ ਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਇਹ ਨਾ ਸਿਰਫ ਸਿਧਾਂਤਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਗਲਤ ਹੈ, ਬਲਕਿ ਇਸ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਉਲਝਣ ਪੈਦਾ ਹੋਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ, ਜੋ ਦੋ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਇਕੋ ਧਿਰਾਂ ਵਿਚਾਲੇ ਸੁਤੰਤਰ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿਚ ਇਕੋ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਦੇ ਹਨ. ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਐਕਟ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਅਤੇ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਇਰਾਦੇ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਣ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨਾਲ 1951 ਦੇ ਐਕਟ ਨੰਬਰ ਐਲਐਕਸਐਕਸ ਦੀ ਧਾਰਾ 15 ਵੱਲ ਸਾਡਾ ਧਿਆਨ ਖਿੱਚਿਆ ਹੈ, ਜੋ ਵਕੀਲ ਅਨੁਸਾਰ ਸੁਝਾਅ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 5 ਜਾਂ ਧਾਰਾ 11 (2) ਤਹਿਤ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਅਰਜ਼ੀ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੱਕ ਪੈਂਡਿੰਗ ਸਾਰੀਆਂ ਦੀਵਾਨੀ ਅਦਾਲਤਾਂ ਵਿੱਚ ਕਾਰਵਾਈ 'ਤੇ ਰੋਕ ਲਗਾਈ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਅਜਿਹੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਦੇ ਰਿਕਾਰਡਾਂ 'ਤੇ ਰੋਕ ਲਗਾਈ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਅਪੀਲਾਂ, ਸਮੀਖਿਆਵਾਂ ਜਾਂ ਸੇਧਾਂ ਨੂੰ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੂੰ ਤਬਦੀਲ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਏਕੀਕ੍ਰਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਮੇਰੀ ਰਾਏ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਇਤਰਾਜ਼ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਤੱਥ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 15 (ਏ) ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵਿਸਥਾਪਿਤ ਕਰਜ਼ਦਾਰ ਵਿਰੁੱਧ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਫਰਮਾਨਾਂ ਜਾਂ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਅਪੀਲ ਜਾਂ ਸਮੀਖਿਆ ਜਾਂ ਸੇਧਾਂ ਰਾਹੀਂ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਛੇਟ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਵਿਚਾਰ ਅਧੀਨ ਕਾਰਵਾਈਆਂ, ਜਾਂ ਅਧੀਨ ਜੱਜ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਨੂੰ ਭੇਜੇ ਗਏ ਕਿਸੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਬਾਰੇ ਰਿਪੋਰਟ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਭੇਜਣ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨਾਲ, ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਛੇਟ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ, ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਧਾਰਾ 15 ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਵੱਲੋਂ ਸ਼੍ਰੀ ਡੀ.ਕੇ. ਮਹਾਜਨ ਨੇ

ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਗਾਹਕਾਂ ਵੱਲੋਂ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਅਰਜ਼ੀ ਵਿਸਥਾਪਿਤ ਵਿਅਕਤੀ (ਕਰਜ਼ਾ ਅਨੁਕੂਲਨ) ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 21 ਅਧੀਨ ਹੈ, ਜਿਸ ਦਾ ਮਕਸਦ ਸਿਰਫ ਇਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਸੋਧਣਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਇਸ ਨੂੰ ਉਕਤ ਐਕਟ ਦੀਆਂ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਲਿਆਂਦਾ ਜਾ ਸਕੇ। ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਦੀਆਂ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਸਿਰਫ ਉਦੋਂ ਆਕਰਸ਼ਿਤ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ ਜਦੋਂ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੂੰ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 5 ਜਾਂ 11 ਤਹਿਤ ਸੰਪਰਕ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ 1951 ਦੇ ਐਕਟ ਨੰਬਰ ਐਲਐਕਸਐਕਸ ਦੀ ਧਾਰਾ 17 ਤਹਿਤ ਦੀਵਾਨੀ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਵਿਸਥਾਪਿਤ ਕਰਜ਼ਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਰਾਹਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਜਿਸਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਇਨ੍ਹਾਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਤੋਂ ਉਕਤ ਧਾਰਾ ਤਹਿਤ ਰਾਹਤ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਜੇ ਅਜਿਹਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਮੈਨੂੰ ਆਪਣੇ ਹੱਥ ਰੋਕਣ ਅਤੇ ਵਿਵਾਦ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੁਆਰਾ ਕਰਨ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇਣ ਦਾ ਕੋਈ ਆਧਾਰ ਨਜ਼ਰ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦਾ। ਇਹ ਨੋਟ ਕਰਨਾ ਢੁਕਵਾਂ ਹੈ ਕਿ ਉਕਤ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 40 ਦੇ ਤਹਿਤ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕੋਈ ਵੀ ਅੰਤਿਮ ਹੁਕਮ ਜਾਂ ਆਦੇਸ਼ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲ ਯੋਗ ਹੈ ਅਤੇ ਜੇ ਅਜਿਹਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਸਿਰਫ ਉਚਿਤ ਅਤੇ ਉਚਿਤ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦਾ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਵਿੱਚ ਧਿਰਾਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦਾ ਨਿਰਣਾ ਕਰੇ। ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੀ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਹੁਕਮ ਵਿਸਥਾਪਿਤ ਵਿਅਕਤੀ (ਕਰਜ਼ਾ ਅਨੁਕੂਲਨ) ਐਕਟ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਅਜਿਹਾ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੇ ਬਹੁਤ ਸਾਵਧਾਨੀ ਨਾਲ ਵਿਵਾਦਿਤ ਹੁਕਮ ਦੀ ਸੋਧ ਲਈ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਕੋਲ ਪਹੁੰਚ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਪੁਰੀ ਨੇ ਅੱਗੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਸ਼੍ਰੀ ਮਦਨ ਲਾਈ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਵੰਡ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਲੁਧਿਆਣਾ ਵਿੱਚ ਰਹਿੰਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਉਹ ਆਪਣੇ ਵਿਸਥਾਪਿਤ ਕਰਜ਼ਦਾਰ ਹੋਣ ਦੀ ਦਲੀਲ ਦੇ ਸਮਰਥਨ ਵਿੱਚ ਗਵਾਹਾਂ ਦੇ ਬਾਕਸ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਆਇਆ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ ਉਸ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਇੱਕ ਉਲਟ ਨਤੀਜਾ ਕੱਢਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸਨੂੰ ਵਿਸਥਾਪਿਤ ਕਰਜ਼ਦਾਰ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ। ਵਕੀਲ ਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਸਬੂਤ ਹਮੇਸ਼ਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਜਾਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਜਿਸ ਧਿਰ ਨੂੰ ਮੁੱਦੇ ਦੇ ਸੰਬੰਧਿਤ ਤੱਥਾਂ ਜਾਂ ਤੱਥਾਂ ਦਾ ਨਿੱਜੀ ਗਿਆਨ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਕੇਸ ਦੇ ਸਮਰਥਨ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਗਵਾਹ ਬਾਕਸ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਵਿਰੋਧੀ ਦੁਆਰਾ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਉਲਟ-ਪੜਤਾਲ ਲਈ ਪੇਸ਼ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਮੈਂ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਹਾਂ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਬਿਸ਼ਨ ਦਾਸ ਬਨਾਮ ਗੁਰਬਖ਼ਸ਼ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਇਕ ਹੋਰ (1) ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਉਸ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕੇਸ ਦੀ ਕੀਮਤ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਕੇਸ ਲੈ ਕੇ ਅੱਗੇ ਆਉਣ, ਉਸ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੇ ਅੰਦਰ ਮਾਮਲਿਆਂ 'ਤੇ ਗਵਾਹੀ ਦੇਣ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਹਿਣਾ ਇਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਕਾਰਕ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੂਰਨ ਦਾਸ ਚੇਲਾ ਬਨਾਮ ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰ (1) ਵੀ ਹਨ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਸ਼੍ਰੀ ਡੀਕੇ

ਮਹਾਜਨ ਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਬੈਂਕ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ ਕਿ ਸ਼੍ਰੀ ਮਦਨ ਲਾਈ ਗਵਾਹ ਵਜੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਣ ਤਾਂ ਉਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਤਲਬ ਕਰ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਮੇਰੇ ਵਿਚਾਰ ਵਿੱਚ ਸ਼੍ਰੀ ਮਹਾਜਨ ਦਾ ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਸਹੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਸ਼੍ਰੀ ਮਦਨ ਲਾਈ ਨੂੰ ਗਵਾਹ ਵਜੋਂ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਤਲਬ ਕਰਨਾ ਬੈਂਕ ਦਾ ਕੰਮ ਹੈ। ਲਾਰਡ ਸ਼ਾਮ ਨੇ ਸਰਦਾਰ ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਗੁਰਦਿਆਲ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰ (2) ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਿਵੀ ਕੌਂਸਲ ਦੀ ਨਿਆਂਇਕ ਕਮੇਟੀ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਕਿਹਾ ਕਿ ਦੂਜੀ ਧਿਰ ਨੂੰ ਉਸ ਨੂੰ ਬੁਲਾਉਣ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਕਰਨ ਦੇ ਮਕਸਦ ਨਾਲ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਗਵਾਹ ਵਜੋਂ ਨਾ ਬੁਲਾਉਣ ਦੀ ਪ੍ਰਥਾ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਉਸ ਨੂੰ (ਦੂਜੀ ਧਿਰ ਦੀ) ਆਪਣੀ ਗਵਾਹ ਵਜੋਂ ਵਿਵਹਾਰ ਕਰਨ ਦੀ ਬੇਇੱਜ਼ਤੀ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਇੱਕ ਬੁਰਾ ਅਤੇ ਅਪਮਾਨਜਨਕ ਅਭਿਆਸ ਹੈ। ਲਾਈ ਕੁੰਵਰ ਬਨਾਮ ਚਿਰੰਜੀ ਲਾਈ (3) ਵਿੱਚ ਬੋਰਡ ਦੀ ਹੇਠ ਲਿਖੀ ਟਿੱਪਣੀ ਨੂੰ ਵੀ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਦੇ ਨਾਲ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੀ ਪ੍ਰਥਾ ਨੂੰ "ਇੱਕ ਭੈੜੀ ਪ੍ਰਥਾ, ਉੱਚ ਪੱਧਰੀ ਜਾਂ ਵਕਾਲਤ ਦੀ ਨਾਮਵਰ ਪ੍ਰਣਾਲੀ" ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਮੇਰੀ ਰਾਏ ਵਿੱਚ, ਸ਼੍ਰੀ ਮਦਨ ਲਾਈ ਨੂੰ ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਫਰਮ ਦੁਆਰਾ ਗਵਾਹਾਂ ਦੇ ਬਾਕਸ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਕਿਉਂਕਿ ਗਿਰਧਾਰੀ ਲਾਈ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਸਾਂਝੇ ਹਿੰਦੂ ਪਰਿਵਾਰ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਗਵਾਹਾਂ ਦੇ ਬਾਕਸ ਵਿੱਚ ਗਏ ਹਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਬਹੁਤ ਵਿਸਥਾਰ ਨਾਲ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਸ਼੍ਰੀ ਮਦਨ ਲਾਈ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਕੋਈ ਮਜਬੂਤ ਧਾਰਨਾ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਕੋਈ ਆਧਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਮੈਨੂੰ ਇਹ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਸਥਾਈ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਿੱਚ ਰਹਿੰਦੇ ਸਨ ਜਿੱਥੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਨਿਵਾਸ ਅਤੇ ਕਾਰੋਬਾਰ ਦੋਵਾਂ ਦਾ ਮੁੱਖ ਸਥਾਨ ਸੀ। ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਪੰਜਾਬ ਨੈਸ਼ਨਲ ਬੈਂਕ, ਲਿਮਟਿਡ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਜਨਰਲ ਮੈਨੇਜਰ ਸ਼੍ਰੀ ਯੋਧ ਰਾਜ ਦੁਆਰਾ ਸ਼੍ਰੀ ਮਦਨ ਲਾਈ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕਸੂਰ ਪਤੇ 'ਤੇ ਸੰਬੰਧਿਤ ਇੱਕ ਪੱਤਰ ਵੀ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਿੱਚ ਹੈ। ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੇ ਪੈਰਾ 3 ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇਣਾ ਗਲਤ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ ਜਿੱਥੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਬੈਂਕ ਦੁਆਰਾ ਇਹ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਮੁਦਾਲੇ (ਮੁਦਾਲੇ ਨੰਬਰ 5 ਅਤੇ ਹੋਰ ਸ਼੍ਰੀ ਮਦਨ ਲਾਈ) ਦਾ ਕਸੂਰ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਲਾਹੌਰ ਵਿੱਚ ਆਪਣਾ ਕਾਰੋਬਾਰ ਸੀ, ਅਤੇ ਕਸੂਰ ਦੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਜਾਣ ਕਾਰਨ ਮੁਦਾਲੇਵਾਂ ਨੇ ਹੁਣ ਉਥੇ ਆਪਣਾ ਕਾਰੋਬਾਰ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਪਿਛਲੇ ਇੱਕ ਸਾਲ ਤੋਂ ਲੁਧਿਆਣਾ ਵਿੱਚ ਰਹਿ ਰਹੇ ਸਨ ਜਿੱਥੇ ਪਹਿਲਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕਾਰੋਬਾਰ ਸੀ ਅਤੇ ਜਾਇਦਾਦ ਵੀ ਸੀ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਕਿ ਜਦੋਂ ਇਹ ਮੁਕੱਦਮਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਤਾਂ ਵਿਸਥਾਪਿਤ ਵਿਅਕਤੀ (ਕਰਜ਼ਾ ਅਨੁਕੂਲਨ) ਐਕਟ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਕਸੂਰ ਜਾਂ ਲੁਧਿਆਣਾ ਵਿਖੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਰਿਹਾਇਸ਼ ਆਦਿ ਦਾ ਸਵਾਲ ਕੋਈ ਮਹੱਤਵ ਨਹੀਂ ਰੱਖਦਾ ਸੀ, ਪਰ ਫਿਰ ਇਹ ਸਥਿਤੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸਪੱਸ਼ਟ ਦਾਅਵੇ ਦੇ ਮੁੱਲ ਨੂੰ ਘੱਟ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੀ, ਖਾਸਕਰ ਜਦੋਂ ਇਸ ਦਾਅਵੇ ਨੂੰ ਜਨਰਲ ਮੈਨੇਜਰ ਅਤੇ ਮੁਖਤਿਆਰ ਆਮ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਅਨੁਸਾਰ ਸਹੀ ਸਾਬਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਬੈਂਕ ਦੇ। ਸ਼੍ਰੀ ਪੁਰੀ ਨੇ ਅਧੀਨ ਜੱਜ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਗੰਭੀਰਤਾ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਹ

ਹੋਰ ਨੁਕਤਾ ਉਠਾਇਆ ਹੈ। ਉਸ ਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਕਿ 25 ਮਈ, 1951 ਨੂੰ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੇ ਵਿਸਥਾਪਿਤ ਵਿਅਕਤੀ (ਕਰਜ਼ਾ ਅਨੁਕੂਲਨ) ਐਕਟ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਕਿਤਾਬ ਵਿੱਚ ਲਿਆਉਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਰਜ਼ੇ ਲਈ ਬੈਂਕ ਨੂੰ 10,000 ਰੁਪਏ ਦੀ ਰਕਮ ਅਦਾ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਉਹ ਦਲੀਲ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਹੀਂ ਸਮਝਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਰਾਹੀਂ ਇਸ ਰਕਮ ਦੀ ਵਾਪਸੀ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ। ਮੇਰੇ ਵਿਚਾਰ ਵਿੱਚ, ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਇਸ 10,000 ਰੁਪਏ ਦੀ ਰਕਮ ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ, ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦਾ ਸਵਾਲ ਹੀ ਪੈਦਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਸੈਕਸ਼ਨ 17. ਜਿਸ ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਰਾਹਤ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕਰਜ਼ਾ ਚੱਲ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਗਿਰਵੀ ਰੱਖ ਕੇ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਸੀ, ਸਿਰਫ ਇਹ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ, ਲੈਣਦਾਰ ਕਰਜ਼ਦਾਰ ਤੋਂ ਉਸ ਕਰਜ਼ੇ ਦੀ ਵਸੂਲੀ ਕਰਨ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ ਜਿਸ ਲਈ ਗਿਰਵੀ ਰੱਖੀ ਜਾਇਦਾਦ ਸੁਰੱਖਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਕਰਜ਼ਦਾਰ ਨੂੰ ਕਰਜ਼ੇ ਦੀ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਂ ਅੰਸ਼ਕ ਅਦਾਇਗੀ ਲਈ ਕੀਤੇ ਗਏ ਭੁਗਤਾਨਾਂ ਦੀ ਵਸੂਲੀ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦਾ। ਦਰਅਸਲ, ਉਕਤ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 49 ਸਪਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪਿਛਲੇ ਸਾਰੇ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਰੱਖਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਦੱਸਦੀ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਇਸ ਐਕਟ ਦੇ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਿਸੇ ਵਿਸਥਾਪਿਤ ਕਰਜ਼ਦਾਰ ਨੇ ਆਪਣੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਦੇਣਦਾਰੀ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਹੈ ਜਾਂ ਨਿਭਾਇਆ ਹੈ, ਤਾਂ ਅਜਿਹੇ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਇਸ ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਿਸੇ ਵੀ ਚੀਜ਼ ਤੋਂ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਨਹੀਂ ਹੋਣਗੇ। ਸ੍ਰੀ ਡੀ.ਕੇ. ਮਹਾਜਨ ਨੇ ਇਹ ਦਲੀਲ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਭੁਗਤਾਨ ਦੇ ਸਮੇਂ ਬੈਂਕ ਨੂੰ ਜਾਇਜ਼ ਅਤੇ ਜਾਇਜ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਬਕਾਇਆ ਰਕਮ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ ਲਈ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਸਵੈ-ਇੱਛਾ ਨਾਲ ਅਦਾ ਕੀਤੀ ਗਈ 10,000 ਰੁਪਏ ਦੀ ਰਕਮ ਦੀ ਵਾਪਸੀ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਦੇਵੇਗਾ। ਦਰਅਸਲ, ਸ੍ਰੀ ਮਹਾਜਨ ਨੇ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 21 ਤਹਿਤ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਵਿੱਚ ਦਾਇਰ ਆਪਣੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਾਪਸ ਲੈਣ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਕੀਤੀ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਉਕਤ ਐਕਟ ਤਹਿਤ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਬਕਾਇਆ ਰਾਹਤ ਇਨ੍ਹਾਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਵਿੱਚ ਸਾਡੇ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਸੀ, ਅਤੇ ਇਹ ਅਰਜ਼ੀ ਬੇਕਾਰ ਹੋ ਗਈ ਹੈ। ਜੇ ਅਜਿਹਾ ਨਾ ਹੁੰਦਾ, ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਸ਼ਾਇਦ ਵਿਸਥਾਪਿਤ ਵਿਅਕਤੀ (ਕਰਜ਼ਾ ਐਡਜਸਟਮੈਂਟ) ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 17 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਨਵੀਂ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਅਪੀਲ ਦੇ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਉਠਾਉਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦੇਣ ਵਿੱਚ ਝਿਜਕ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦੇ, ਜਦੋਂ ਇਸ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਤੱਥਾਂ ਦੇ ਸਵਾਲ ਦੀ ਜਾਂਚ ਸ਼ਾਮਲ ਸੀ, ਅਰਥਾਤ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਫਰਮ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਵਿਸਥਾਪਿਤ ਕਰਜ਼ਦਾਰ ਹਨ ਜਾਂ ਨਹੀਂ। ਅਜਿਹੀਆਂ ਵਾਧੂ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਨੂੰ ਅਪੀਲੀ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਸਿਰਫ ਨਿਆਂ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਤ ਕਰਨ ਲਈ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਜੇ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਤ ਕਰਨ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ ਤਾਂ ਅਪੀਲ ਅਦਾਲਤ ਆਪਣੀ ਮਰਜ਼ੀ ਅਨੁਸਾਰ ਤੱਥਾਂ ਦੀ ਨਵੀਂ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਉਠਾਉਣ ਤੋਂ ਜਾਇਜ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ। 23 ਸਤੰਬਰ,

1958 ਦੇ ਸਾਡੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਸਾਡੇ ਵੱਲੋਂ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਨਤੀਜਿਆਂ ਅਤੇ ਮੌਜੂਦਾ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਉੱਪਰ ਦਿੱਤੇ ਕਾਰਨਾਂ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਅਪੀਲ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਮੁੱਦਈ ਦਾ ਮੁਕੱਦਮਾ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਪਰ ਇਸ ਬਰਖਾਸਤਗੀ ਨਾਲ ਪੰਜਾਬ ਨੈਸ਼ਨਲ ਬੈਂਕ ਦੁਆਰਾ 10,000 ਰੁਪਏ ਦੀ ਰਕਮ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ 'ਤੇ ਕੋਈ ਅਸਰ ਨਹੀਂ ਪਵੇਗਾ, ਲਿਮਟਿਡ, 25 ਮਈ, 1951 ਨੂੰ, ਵਿਸਥਾਪਿਤ ਵਿਅਕਤੀ (ਕਰਜ਼ਾ ਅਨੁਕੂਲਨ) ਐਕਟ ਦੇ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ। ਕਿਉਂਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ 1951 ਦੇ ਐਕਟ ਨੰਬਰ ਐਲਐਕਸਐਕਸ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਗਈ ਨਵੀਂ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੇ ਸਮਰਥਨ ਵਿੱਚ ਵਾਧੂ ਸਬੂਤਾਂ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਫਲ ਹੋਏ ਹਨ, ਇਸ ਲਈ ਧਿਰਾਂ ਨੂੰ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੇ ਖਰਚੇ ਖੁਦ ਸਹਿਣ ਕਰਨ।

ਫਾਲਸ਼ਾ, ਜੇ.—ਮੈਂ ਸਹਿਮਤ ਹਾਂ।

ਬੀ. ਆਰ. ਟੀ.

ਡਿਸਕਲੇਮਰ :- ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਆਂ ਨਿਰਣਾ ਕੇਵਲ ਮੁਕਾਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤਕ ਸੀਮਿਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ, ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

Translated by Jatinder Singh, Translator.